

Бучма В.В. (orcid.org/0000-0001-6163-0223) *Культура діалогічного спілкування суб'єктів освітнього процесу. Традиція і культура Філософія мистецтва: матеріали Міжнародної наукової конференції (19 квітня 2019 р., Київ). Київ, 2019. – С.1*

Культура діалогічного спілкування суб'єктів освітнього процесу

Бучма В.В.,
старший науковий співробітник лабораторії
навчання імені І.О. Синиці Інституту психології
імені Г.С. Костюка НАПНУ

Одним з пріоритетних напрямком гуманізації освіти є розвиток культури спілкування суб'єктів освітнього процесу. Питанням етики спілкування вчителя з учнями присвячено багато праць в галузі психології, педагогіки. На думку видатного педагога В.О. Сухомлинського взаємодія між вчителем та учнями повинна відбуватися на засадах духовності, доброзичливості взаємоповаги і взаємної довіри. Орієнтація вчителя на учня як на рівного собі учасника взаємодії відображена у “педагогіці співробітництва” Ш.О.Амонашвілі. Це все вказує на становлення діалогічної взаємодії в системі «вчитель-учень», тобто, взаємодії особистостей з певною системою загальнолюдських потреб і цінностей (потребою у підтримці, заохоченні, схваленні з боку інших, у самореалізації, потребою виявити свою індивідуальність, бути значущим). У працях М.М.Бахтіна і М.Бубера способом людського спілкування виступає діалог, а етика діалогу розглядається як важлива складова культури спілкування [1,2]. На розвиток культури діалогічного спілкування, що значно сприятиме взаємодії між вчителем та учнями для забезпечення спільної діяльності наголошували вчені А.Г.Волинець, Г.В.Дьяконов, С.Ю.Курганов, В.Ф. Литовський, С.О.Мусатов та ін. Суттєвою ознакою високого рівня культури діалогічного спілкування суб'єктів освітнього процесу є сформованість комунікативної здатності як спроможності до побудови суб'єкт – суб'єктних відносин. Мотиваційний компонентом комунікативної здатності є потреба у спілкуванні як базова

потреба людини до саморозвитку, самореалізації через діалог з іншими людьми [3]. А також, спрямованість особистості, що передбачає встановлення комунікативного контакту, позитивних емоційних стосунків з іншими людьми, орієнтацію на спільні дії. Вольовий компонент комунікативної здатності передбачає здатність учасників міжособистісної взаємодії до самоконтролю у спілкуванні. Поведінковий компонент характеризується здатністю до співпереживання та зняттям бар'єрів у міжособистісної взаємодії.

Література

1. . Бахтин М. М. Автор и герой : К философским основам гуманитарных наук / Михаил Михайлович Бахтин. – Санкт-Петербург : Азбука, 2000. – 336 с.
2. 2. Бубер М. Я и Ты // Два образа веры. / М. Бубер; [пер. с нем. М. И. Левина, С. В. Лёзов и др.] – Москва : Республика, 1995. – С.16 – 92.
3. Корнизяка О.М. Психологія комунікативної культури школяра. – К., 2006. – 336.